

Ár 2012, föstudaginn 22. júní er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir

Fyrir er tekið **mál nr. 35/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 6. mars 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 6. mars 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. mars 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 10. apríl 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 11. apríl 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 22. júní 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 30. ágúst 2007 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 2.500.000 gefið út af A, til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF samkvæmt skuldabréfinu. Sóknaraðili og B, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Þann 15. ágúst 2007 hafði skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ verið undirritað. Þar kom fram að niðurstaða greiðslumats benti til þess að lántakandi gæti efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Tekið var fram að meira en helmingi lánsupphæðar yrði varið til greiðslu á skuldum lántakanda hjá sparisjóðnum. Þá var útdráttur úr 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Sjálfskuldarábyrgðarmenn staðfestu að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð.

Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit A úr tölvukerfi bankans, sem ber með sér að hafa verið breytt þann 30. ágúst 2007. Tekið var fram að hreinar tekjur væru kr. 390.000, greiðslubyrði lána væri kr. 8.000 fyrir lánveitingu og kr. 160.000 eftir lánveitingu, framfærslukostnaður væri kr. 113.000 og afgangur fyrir lánveitingu kr.

269.000 og eftir lánveitingu kr. 117.000. Breyting á mánuði var kr. -152.000 og breyting á ári kr. -1.824.000.

Þann 13. maí 2008 var veðskuldabréf nr. Y, að fjárhæð kr. 2.380.000, gefið út af C, og B til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF samkvæmt veðskuldabréfinu. Fasteignin D, var sett að veði á 3. veðrétti til tryggingar skuldinni. Þá tókust sóknaraðili og A á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Þann 11. maí 2008 hafði skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ verið undirritað. Þar kom fram að niðurstaða greiðslumats benti til þess að látakandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar, miðað við núverandi fjárhagstöðu. Þá var hakað bæði við „já“ og „nei“ um hvort meira en helmingi lánsupphæðar yrði varið til greiðslu á skuldum lántakanda hjá sparisjóðnum. Einnig var útdráttur úr 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Sjálfskuldarábyrgðarmenn staðfestu að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð.

Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit C úr tölvukerfi bankans, sem ber með sér að hafa verið breytt þann 15. maí 2008. Þar kom fram að hreinar tekjur væru kr. 316.000, greiðslubyrði lána fyrir lánveitingu kr. 104.000 og eftir lánveitingu kr. 145.000, annar fastur kostnaður kr. 38.167 fyrir lánveitingu og kr. 63.167 eftir lánveitingu, framfærslukostnaður væri kr. 203.000 og afgangur fyrir lánveitingu kr. -29.167 og eftir lánveitingu kr. -95.167. Breyting á mánuði var kr. -66.000 og breyting á ári kr. -792.000. Tekin var fram útskýring á launum þannig að útborguð laun síðustu 3 mánuði væru sett sem útborguð laun og laun B voru tekin af skattframtali 2007.

Umboðsmaður skuldara leitaði til varnaraðila fyrir hönd sóknaraðila í nóvember 2011 og fór fram á að tekin yrði afstaða til gildis ofangreindra ábyrgða sóknaraðila. Varnaraðili svaraði þann 6. desember 2011 og kvað ábyrgðirnar gildar.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 6. mars 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að losna undan ábyrgðarskuldbindingu á lánnum nr. X og Y. Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa staðið við samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, sbr. 3. og 4. gr. þess, þar sem ekki hafi farið fram greiðslumat. Telur sóknaraðili að ekki hafi öll gögn komið fram þannig að telja eigi ábyrgðina gilda. Þá vísar sóknaraðili til dóms „sem féll nýlega í héraðsdómi“ máli sínu til stuðnings.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Vegna láns nr. Y vísar varnaraðili til þess sjá megi af samskiptum fjárhaldsmanns lántaka, E, við starfsmenn sparisjóðsins frá þessum tíma, að greiðslumat hafi sannanlega verið unnið og skilað neikvæðri niðurstöðu. Af þessum samskiptum sé jafnframt ljóst að lagt hafi verið afar hart að sparisjóðnum að verða við lánveitingunni með þessum hætti, þrátt fyrir að starfsmenn hafi margítrekað að lántaki stæðist ekki greiðslumat. Þá segi E í tölvupóstsamskiptum orðrétt: „Það er nú svo að ábyrgðarmennirnir sem um ræðir eru 22ja og 26 ára, börn hennar B. Þau eru

fullmeðvituð um það sem þau eru að bjóðast til að gera enda er það þeirra hagur að móðir þeirra haldi íbúðinni sinni.“

Vegna beggja lánanna vísar varnaraðili til þess að reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi verið fylgt í hvívetna við ábyrgðartökur sóknaraðila. Greiðslumöt hafi verið framkvæmd í báðum tilfellum og niðurstaða þeirra staðfest af sóknaraðila. Niðurstöðublaðið sé undirritað af sóknaraðila og hljóti að teljast uppfylla skilyrði 4. mgr. 4. gr. [sic] umrædds samkomulags.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfum nr. X og Y.

Málatilbúnaður sóknaraðila verður skilinn svo að þar sem varnaraðili hafi ekki lagt fram gögn að baki greiðslumatinu, sé ekki unnt að líta svo á að greiðslumat hafi verið framkvæmt og að ábyrgðarskuldbinding hans sé gild.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili rétt sinn í máli þessu frá því félagi. Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000.

Í máli þessu liggur fyrir fjárhagsyfirlit vegna beggja skuldabréfanna, sem bera með sér að hafa verið breytt, annars vegar 30. ágúst 2007 vegna skuldabréfs nr. X og hins vegar 15. maí 2008 vegna skuldabréfs nr. Y. Enginn skrifar undir umrædd fjárhagsyfirlit. Ljóst er að varnaraðili framkvæmdi greiðslumat í umrætt sinn og uppfyllti þannig skilyrði 3. gr. samkomulagsins að þessu leyti.

Í 4. gr. samkomulagsins er fjallað um upplýsingagjöf til ábyrgðarmanns áður en til skuldaábyrgðar er stofnað. Í ákvæðinu er í fyrsta lagi kveðið á um það að fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgðir og veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðarmönnum til undirritunar og með undirritun lánsúmsóknar eða annarra gagna sem fyllt eru út í tengslum við afgreiðsluna skal ábyrgðarmaður staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir.

Í 2. mgr. 4. gr. samkomulagsins ræðir um hvernig ábyrgðarmaður skal með undirritun sinni staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklingsins og staðfesta sérstaklega ef það á við að honum sé kunnugt um að ráðstafa eigi meira en helmingi lánsfjárhæðar til uppgreiðslu eldri lána.

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Ef niðurstaða greiðslumats bendir til að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 141/2012 er byggt á þeim skilningi að skylda lánveitanda til að kynna ábyrgðarmanni niðurstöðu greiðslumats nái ekki fortakslaust til þess að kynna honum gögn til grundvallar niðurstöðunni og virðist þar m.a. skipta

máli hvort ábyrgðarmanni var bent á þann möguleika að kynna sér slík gögn. Í fyrri úrskurðum nefndarinnar hefur hins vegar verið litið svo á að skylda til að kynna niðurstöðu greiðslumats nái til þess að kynna fyrir ábyrgðarmanni helstu atriði sem máli skipta við matið á fjárhag skuldara. Í dómnum er jafnframt komist að þeirri niðurstöðu að sú skylda hvíldi ekki á umræddum banka að geyma undirgögn til stuðnings matinu svo þau mættu vera aðgengileg síðar.

Með skjölunum „Niðurstaða greiðslumats“ var sóknaraðila kynnt annars vegar jákvæð niðurstaða greiðslumats vegna útgáfu skuldabréfs nr. X og hins vegar neikvæð niðurstaða greiðslumats vegna útgáfu skuldabréfs nr. Y, jafnframt því sem tilgreint var að jákvæð niðurstaða greiðslumats fæli ekki í sér tryggingu fyrir því að skuldari efndi skyldur sínar.

Í ljósi þessa verður ekki talið að forsendur séu til að ógilda sjálfskuldarábyrgðir sóknaraðila með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936. Ber því að hafna kröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 22. júní 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir